

"Кодові замки на лабораторіях": ліквідатор розповів, як СРСР приховував правду про Чорнобиль

15:15 26.04.2026 Нд

3 хв

Якими побачили Чорнобиль перші ліквідатори?

ТЕТЯНА ВЕРЕСЄВА

ВАСИЛИНА КОПИТКО

Фото: ЧАЕС після катастрофи (Getty Images)

У перші дні після аварії на Чорнобильській АЕС Радянський Союз намагався максимально обмежити доступ до інформації про радіацію - навіть лабораторії з вимірюваннями були закриті на кодові замки.

Про це в [інтерв'ю РБК-Україна](#) розповів радіоеколог, ліквідатор і генеральний директор "Екоцентру", персонал якого забезпечує радіаційну безпеку у зоні, Сергій Кіреєв.

Читайте також: [Чи водяться мутанти у Чорнобилі та хто живе у рудому лісі: блиц про тварин зони відчуження](#)

Головне:

- **Приховування даних:** У перші дні лабораторії з вимірюваннями радіації закривали на кодові замки, а доступ до інформації суворо обмежували спецнаказами.
- **Робота "наосліп":** Через брак даних ліквідатори у перші тижні працювали хаотично, часто дезактивуючи одні зони шляхом забруднення інших.
- **Висока смертність:** Майже половина колективу підприємства (до 150 осіб із 300), що працював під час аварії, уже пішли з життя через наслідки опромінення.
- **Саркофаг за 7 місяців:** Попри секретність та дефіцит інформації, захисну споруду над зруйнованим реактором звели у рекордно стислі терміни.

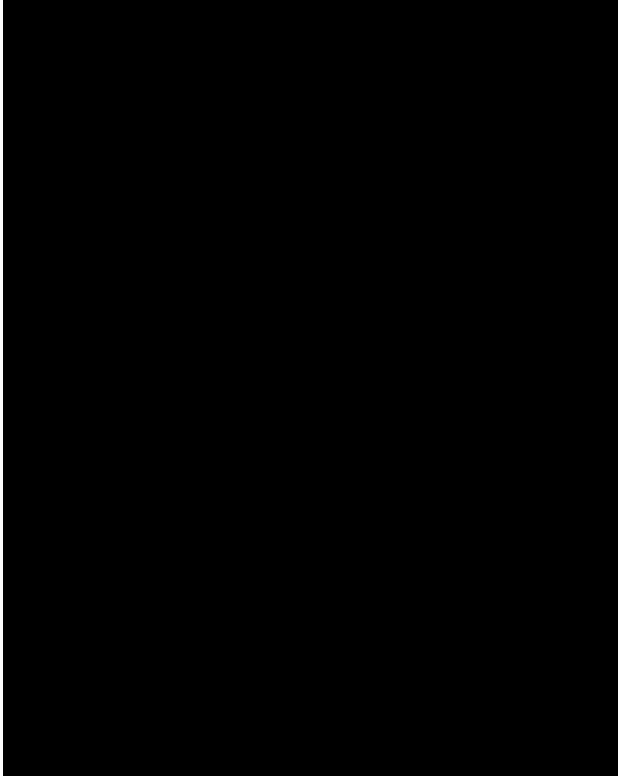
"Прилади почали пищати ще на вході"

За словами Кіреєва, про масштаби катастрофи стало зрозуміло не одразу. Перші сигнали з'явилися випадково - коли науковці перевірили пил із зони.

"Ще при вході прилади зафіксували радіацію і почали пищати. Коли ж провели вимірювання, побачили цілий спектр

радіонуклідів", - згадує він.

Тоді стало очевидно: сталася подія, масштаби якої важко було навіть уявити.

Наслідки Чорнобильської катастрофи (інфографіка РБК-Україна)

Робота "наосліп" і хаотичні рішення

У перші тижні ліквідатори фактично працювали без повного розуміння ситуації. Основне завдання полягало в тому, щоб визначити зони радіаційного забруднення, оцінити рівень небезпеки та зрозуміти, які дії потрібно вживати далі.

"Ми відбирали все. В одних місцях проводили дезактивацію, водночас забруднюючи інші", - зазначає Кіреєв.

За його словами, чітка картина з'явилася лише після накопичення даних.

Весна, сонце - і порожні села

Одним із найсильніших вражень для ліквідатора стала атмосфера в зоні.

"Приїжджаємо в Чорнобиль - весна, все зелене, сонце світить, але нікого немає. Лише собаки, міліція і кілька ліквідаторів", - розповідає він.

Попри ризики, страху серед фахівців не було, каже Кіреєв. Водночас навіть із захисним спорядженням уникнути опромінення не вдалося - сам Кіреєв також отримав дозу радіації.

Лабораторії під замком

Окремо ліквідатор звертає увагу на спроби влади приховати реальні масштаби трагедії.

"У нас навіть лабораторія, де вимірювали радіацію, була закрита на кодовий замок. Спеціальним наказом визначали людей, які могли туди входити", - розповідає він.

За його словами, офіційні дані часто намагалися занижувати або не розголошувати.

Висока ціна ліквідації

Із 250-300 працівників підприємства, які працювали під час аварії, до сьогодні, за словами Кірсєва, вже померли 120-150 осіб. Причини різні, але багато з них пов'язані з наслідками роботи в зоні.

Попри всі помилки, СРСР зміг швидко збудувати саркофаг над зруйнованим реактором - за сім місяців. Втім, головний висновок, за словами ліквідатора, інший.

"Забувати про аварію не можна. Скільки людей переселили, скільки погубили здоров'я. Люди, які ліквідували наслідки, - герої", - наголошує Кірсєв.

Він підкреслює: Чорнобиль показав, що навіть "мирний атом" може стати загрозою для кожного.

Раніше РБК-Україна писало, що [радіація з Чорнобильської зони й досі може поширюватися за її межі](#). Основні шляхи - вода річки Прип'ять (через яку вноситься більшість радіонуклідів) і повітря під час пожеж, які можуть створювати ризики навіть для питної води, зокрема у Києві.

Також ми розповідали, [як у Чорнобильській зоні контролюють радіацію після аварії](#). Там діє розгалужена система моніторингу, яка відстежує стан води, повітря та ґрунтів. Попри зниження рівня деяких радіонуклідів, у зоні досі зберігається "плямисте" забруднення, а найбільш небезпечні ізотопи залишаються на окремих ділянках.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

ЧАЕС

Чорнобиль

Зона відчуження

радиационная опасность

НОВИНИ

ЧАЕС і місто з минулого: ексклюзивні кадри із Зони відчуження, де зупинився час

АНАЛІТИКА

Юлія Акимова, Ростислав Шаправський

Довіра українців до поліції

НОВИНИ

Новини України
Війна в Україні
Економіка
Світ
Надзвичайні події

ПОЛІТИКА

БІЗНЕС

Економіка
Фінанси
Авто
Tech
Енергетика

АНАЛІТИКА

Статті
Інтерв'ю
Точка зору

ЖИТТЯ

Гроші
Зміни
Освіта
Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес
Поради
Гороскопи
Свята
Цікаве
Спорт

LIFESTYLE

Психологія
Їжа
Подорожі
Здорове життя
Мода та краса

UA | EN | RU РБК-УКРАЇНА

Про компанію
Редакційна політика і стандарти
Як стати нашим автором
Правила користування
Правова інформація
Політика конфіденційності
Контакти
Команда
Вакансії в РБК-Україна
Розмістити рекламу

ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «РГО», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компанії, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «UBT MEDIA», 2006-2026.